

**“OTA-ONA” OBRAZLARINI HOZIRGI 21-ASR ZAMONAVIY ADABIYOT
IJODIDA GAVDALANISHI**

Shahrisabz davlat pedagogika instituti “Pedagogika” fakulteti

Matematika va Informatika yo‘nalishi

Talaba: Ibodullayeva Shaxzoda Kamoliddin qizi

Ilmiy maslahatchi: Abdimurodov Doston Dilmurod o‘g‘li

Annotatsiya. Ushbu maqola ota-onalar va zamonaviy ijod o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni tahlil qiladi. Yozuvchi, rassom, musiqachi yoki boshqa ijodiy faoliyat bilan shug‘ullanuvchilar uchun ota-onalar rolining ahamiyati katta. Ota-onalar nafaqat ijodiy potentsialni rivojlantirishda, balki ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy sharoitlarda ham muhim ta’sir ko‘rsatadilar. Zamonaviy dunyoda, ota-onalar farzandlarining ijodiy qobiliyatlarini qo‘llab-quvvatlash, ularga yangi g‘oyalar va imkoniyatlar yaratish orqali ijodkorlarning o‘sishi va rivojlanishiga hissa qo‘shishi mumkin. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalar, internet va ijtimoiy tarmoqlar ijodkorlarga o‘z ishlarini keng ommaga taqdim etish imkoniyatini yaratgan, bu esa ota-onalar uchun yangi chaqiruvlarni ham yuzaga keltirgan. Maqola ota-onalarning ijodkorlikni qo‘llab-quvvatlashdagi o‘rni, zamonaviy jamiyatdagi o‘zgarishlar va bu o‘zgarishlarning ijodiy sohalarga ta’siri haqida muhim fikrlar yuritadi.

Kalit so‘zlar: Ota-onalarning ro‘li, ijodiy ta’lim, oila va ta’lim, ota-onalar va bolalar o‘rtasidagi aloqalar.

Abstract. This article analyzes the relationship between parents and modern creativity. For writers, artists, musicians or other creative people, the role of parents is very important. Parents have an important influence not only on the development of creative potential, but also on social, cultural and economic conditions. In the modern world, parents can contribute to the growth and development of creative people by supporting their children's creative abilities, creating new ideas and opportunities for them. At the same time, modern technologies, the Internet and social networks have made it possible for creators to present their work to the general public, which has also created new challenges for parents. The article makes important points about the role of parents in supporting creativity, changes in modern society and the impact of these changes on creative fields.

Keywords: The role of parents, creative education, family and education, relations between parents and children.

Zamonaviy hayot tarzi, texnologiyalar va globalizatsiya rivoji bilan birga, ota-onalar va bolalar o‘rtasidagi munosabatlar, tarbiya va ijodiy yondashuvlar ham yangi shakllarga kirib bormoqda. Aholining jamiyatda o‘z o‘rnini topishi, ta’lim sohasidagi

yangiliklar, yoshlarning ijodiy faoliyatga bo‘lgan qiziqishi — bularning barchasi ota-onalarning farzandlariga bo‘lgan tarbiyaviy yondashuvlariga yangi talablarga olib kelmoqda. Maqsadimiz zamonaviy ijodning ota-onalar tarbiyasidagi o‘rni, uning tarbiya metodlaridagi o‘zgarishlari va bolalarning shaxsiy rivojlanishidagi ahamiyatini ko‘rib chiqishdir.

Zamonaviy ota-onalar ko‘pincha bolalari bilan mustahkam va o‘zaro tushunishga asoslangan munosabatlarni o‘rnatishga intilmoqdalar. Ilgari ota-onalar ko‘proq avtoritar tarzda tarbiyalashni afzal ko‘rgan bo‘lsa, hozirgi kunda ko‘proq demokratiya va empatiyaga asoslangan munosabatlar rivojlanmoqda. Boshqacha qilib aytganda, zamonaviy ota-onalar bolalarining fikrini eshitishga va ularni ijodiy ravishda rivojlantirishga harakat qilmoqdalar. Bu esa bolalarning o‘zini ifodalash imkoniyatlarini kengaytiradi va ijodiy fikrlashlarini rivojlantiradi.

Zamonaviy tarbiya metodlarining eng muhim jihatlaridan biri bolalarning ijodiy yondashuvini qo‘llab-quvvatlashdir. Ota-onalar va ta‘lim muassasalari yoshlarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish uchun turli mashg‘ulotlar va faoliyatlarni tashkil qilmoqdalar. Maktabgacha ta‘lim davrida bolalar bilan san‘at, musiqa, teatr, rasm chizish kabi sohalarda faoliyat olib borish, ularning ijodiy qobiliyatlarini kashf etishga yordam beradi. Bu jarayonda ota-onalar, o‘z navbatida, bolalarni qo‘llab-quvvatlash, ularni yangi g‘oyalar bilan tanishtirish va ijodkorlikka rag‘batlantirishda muhim rol o‘ynaydilar.

Zamonaviy dunyoda texnologiyalarning hayotga ta‘siri katta bo‘lib, ota-onalar bolalarining onlayn faoliyatlarini nazorat qilishda yangi yondashuvlarga ega bo‘lishi zarur. Internet, raqamli texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlar bolalarning dunyoqarashini kengaytiradi va ijodiy potensialini oshiradi, ammo shu bilan birga, salbiy ta‘sirlar ham bo‘lishi mumkin. Ota-onalar bolalarini raqamli dunyoda to‘g‘ri yo‘naltirish va ularni sanoat, san‘at yoki ilm-fan kabi sohalarda ijodiy ishlarga yo‘naltirishda muhim mas‘uliyatni zimmasiga olishlari kerak.

Zamonaviy ota-onalar bolalarining ijodiy salohiyatini faqat o‘yin va mashg‘ulotlar orqali rivojlantiribgina qolmay, balki ular bilan doimiy suhbatlar olib borish, ularning fikrlarini hurmat qilish va o‘zaro ochiq muloqotga kirishish orqali ham ularning shaxsiyatini shakllantirishga harakat qilmoqdalar. Ijodiy faoliyat, bevosita, bolalarga o‘zlariga bo‘lgan ishonchni oshirish, ularni muammolarni hal qilishga va yangi g‘oyalar yaratishga o‘rgatadi. Shuningdek, ijod qilish orqali bolalar o‘zlarining emotsional holatini boshqarishni o‘rganadilar, bu esa ularning psixologik rivojlanishiga katta hissa qo‘shadi.

Ota-onalar ham o‘z bilim va ko‘nikmalarini yangilab borishlari kerak. Yangi avlodni tarbiyalashda zamonaviy pedagogik texnikalar, psixologiya va ijtimoiy bilimlarga ega bo‘lish ota-onalarning muvaffaqiyatli tarbiya berishlari uchun zarur. Ko‘plab ota-onalar va pedagoglar o‘z bilimlarini kengaytirish, bolalar bilan

munosabatlarni yaxshilash va ijodiy muhitni yaratish uchun turli seminarlar, treninglar va kurslarda ishtirok etadilar.

Zamonaviy ota-onalar o'z farzandlarining ijodiy rivojlanishini nafaqat har tomonlama qo'llab-quvvatlash, balki ularga o'z fikrlarini erkin ifodalash imkoniyatini yaratish orqali amalga oshiradilar. Buning natijasida, bolalar nafaqat ijodkorlik, balki mustahkam ijtimoiy va psixologik asoslarni ham o'zlashtiradilar. Zamonaviy tarbiya va ijodiy faoliyat bolalarni nafaqat eng yaxshi mutaxassislar, balki to'liq va baxtli insonlar bo'lib yetishishlariga yordam beradi. Ota-onalar va bolalar o'rtasidagi hamkorlik va tushuncha, shubhasiz, kelajakdagi ijodiy muvaffaqiyatlarning asosi bo'ladi.

Ushbu ilmiy fikrlar "ota-ona" obrazlarining 21-asr zamonaviy adabiyotda o'rganishga qaratilgan. Ota-ona obrazlari har doim adabiyotda muhim rol o'ynagan, ammo bugungi kunda ularning ifodalanishi va qabul qilinishidagi o'zgarishlar yangi ijtimoiy, madaniy, va psixologik kontekstlar bilan bog'liq. Ota-ona obrazlari an'anaviy adabiyotda ko'pincha o'z farzandlariga nisbatan mehr-muhabbat, g'amxo'rlik, va qo'llab-quvvatlashni ifodalaydigan kamon sifatida ko'rsatildi. Ota-ona obrazlari o'z farzandlarini tarbiyalashda, ularga yaxshi ta'lim berishda, va hayot yo'lida to'g'ri qarorlar qabul qilishga ko'maklashishida ko'rsatiladi. Hozirgi zamon adabiyotida esa aloqalar, kechinmalar va hissiyotlar yanada sinchkov tahlil qilinadi. Ota-ona hayotining murakkabligi va noaniqliklari, shuningdek, zamonaviylik sharoitida o'zaro munosabatlar masalalari muhokama qilinadi. Adabiy asarlarning qahramonlari ko'pincha ota-ona roli bilan bog'liq nostalji yoki salbiy xotiralarni keltirib chiqaradi. Bu esa o'z navbatida, o'z farzandlari bilan bo'lgan aloqalarida qanday moslashuvlarni boshdan kechirishlarini aks ettiradi.

21-asr adabiyotida ota-ona obrazlarining aks etishini ko'rganimizda, ko'plab asarlarni o'qish davomida hissiy konfliktlar va ijtimoiy talablarga mos keluvchi ziddiyatlar ko'rinadi. Farzandlar va ota-onalar o'rtasida muloqotning murakkabligi, ijtimoiy normalarga qarshi chiqish, va ota-onalarning farzandlari ularni sevmayotganligini his qilishlari kabi masalalar, zamonaviy adabiyotda tez-tez uchraydi.

Ota-ona obrazlari hozirgi adabiyotda astoydil o'zgarib bormoqda; masalan, ota-onalar ko'proq zamonaviy muammolar bilan kurashayotgan shaxslar sifatida namoyon bo'lishmoqda. Bunda, misol uchun, mehr-muhabbat va g'amxo'rlikdan ko'ra, stress va murakkab hayot sharoitlari ko'proq ta'riflanadi. Bu ota-ona obrazlarining shaxsiy va ijtimoiy javobgarliklaridan qochishga intilishlari bilan bog'liq.

Adabiyotda ota-ona obrazlarining zamonaviyligi, ularning farzandlari bilan bog'liq yangi qadriyatlarni, munosabatlarni va his-tuyg'ularni qamrab olish qobiliyatida ifodalanadi. Zamonaviy ota-ona, ko'pincha, yangi tajribalar va ilmiy

bilishlarning yutuqlari hisobiga farzandlarining ehtiyojlarini qondirishga harakat qiladi.

Farzandlar nuqtai nazari adabiyotda ko‘proq o‘rganilayotgan mavzulardan biriga aylandi. Bugungi kunda, ota-onalar o‘z farzandlarining mustaqil fikrlari, ota-onaga qarshi isyonlarini, va o‘z yo‘llarini topishda qiyinchiliklarini ko‘rishmoqda. Bu obrazlar bilan bog‘liq voqealar, asosan, adolescensiyaga, ya‘ni o‘smirlik davriga qaratilgan bo‘lib, ular farzandlarining ijtimoiy, psixologik va hissiy strug‘lardan o‘tishini aks ettiradi. Zamonaviy adabiyotda o‘zaro aloqalar va ota-ona obrazlarining ta‘siri va qabul qilinishini tushunishda madaniy differensiyalashuv muhim ahamiyatga ega. Turli madaniyatlarda ota-ona va farzandlar o‘rtasidagi munosabatlarga turlicha yondashilmoqda; ba‘zi madaniyatlar dunyosida ota-onalar davriylik, qadriyatlar va an‘analarga asoslangan munosabatlarni saqlab qolgan bo‘lsalar, boshqalarida esa bu munosabatlar tobora globalizatsiya ta‘sirida o‘zgarib bormoqda. Zamonaviy adabiyotda "ota-ona" obrazining qanday holda ko‘rsatilganiga misollar keltirish mumkin. Ularning rollari, ochiq xorijiy shaxslar sifatida yakka yoki o‘zaro masalalarda, ba‘zida esa qo‘llab-quvvatlovchi obrazlar sifatida e‘tiborga olinmoqda. Yozuvchilar ko‘plab ijtimoiy masalalarga, jumladan, ota-onalarning farzandlariga bo‘lgan ta‘siri, psixologik konflikti va ziddiyatlariga e‘tibor qaratadilar.

Ota-ona obrazlari 21-asr zamonaviy adabiyotida juda keng va xilma-xil ko‘rinishlarni qamrab oladi. Ular o‘zaro munosabatlardagi o‘zgarishlar, madaniy qadriyatlar ta‘siri va zamonaviy hayot tarzi bilan bog‘liq masalalarni o‘z ichiga oladi. Mustaqil, o‘zaro hurmatga asoslangan munosabatlar kabi tushunchalar, bu obrazlar orqali ko‘rsatilishi va xilma-xil hikoyalar, romanlar va she‘rlar orqali ifodalanishi mumkin. Ota-ona obrazlarinin yangi afsonalar va o‘ziga xos qiziqarli hikoyalarda namoyon bo‘ladi hamda ularning roli qanday o‘zgarishi va rivojlanishi durumida zamonaviy adabiyotda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati(List of used literature)

1. Piker, G. (2015). Parenting and Creativity: A Psychological Perspective. *Journal of Child Development*, 34(2), 115-129.
2. Kaufman, J. C. (2013). *Creativity 101*. Springer Publishing.
3. Gardner, H. (1993). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books.
4. Csikszentmihalyi, M. (1996). *Creativity: Flow and the Psychology of Discovery and Invention*. HarperCollins.
5. Torrance, E. P. (1974). *The Torrance Tests of Creative Thinking*. Personnel Press.
6. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.